

ПРИНЦИПИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БЕЗПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ

*Халіна В.Ю., Канд. екон. наук, доцент
Устіловська А.С, викладач,
Васильєва Т.С., аспірантка*

Харківський національний університет будівництва та архітектури

Необхідність визнання повної трансформації умов існування, функціонування та здійснення будь-якої діяльності людиною, призводить і до потреби зміни підходів та адаптації до нових умов. Хедлайном цих перетворень виступає перебудова свідомості у бік постійного удосконалення особистості як професіонала, а головне набуття навичок перенавчання. Оскільки, на сьогодні, визнана нормою зміна сфер діяльності, оволодіння новими професіями та запаралелення кількох професійних напрямів, то, досить зрозумілим є те, що освітнім трендом наразі виступає навчання впродовж життя, яке потроху формалізується та набуває правового статусу, шляхом запровадження нормативних, дорадчих та інструкційних документів МОН України.

Під час впливу екзогенних змін, особливо, якщо цей вплив потужний і потребує миттєвої реакції та трансформації умов здійснення діяльності, крім наявності професійних навичок, які як правило, закріплені більш міцно, необхідний ще певний перелік навичок, що сприяють адаптації. Рівень адаптації в цьому випадку на пряму залежить від рівня оволодіння цими навичками [1].

Принцип «навчання впродовж життя» сьогодні діє в усіх цивілізованих країнах, оскільки в умовах інформаційного соціуму кожна людина постійно відчуває брак певних знань і має потребу в їх

регулярному оновленні. Зростає кількість людей, які продовжують освіту і освоюють нові професії або підвищують кваліфікацію. Це відбувається з багатьох причин: існуючі професійні знання швидко застарівають; популярні у попередні часи професії стають незатребуваними; людина втрачає інтерес до тієї професії, якою вона займається, або прагне підвищити якість професійних знань. Основними шляхами реалізації програми безперервної освіти є такі: забезпечення наступності змісту та координації навчальної діяльності на різних етапах освіти, що є продовженням попередніх; формування потреби й здатності особистості до самонавчання; оптимізація системи перепідготовки працівників і підвищення їх кваліфікації; створення інтегрованих навчальних планів та програм; запровадження і розвиток дистанційної освіти; формування системи навчальних закладів для забезпечення освіти дорослих відповідно до потреб особистості та вимог ринку праці [2].

Природна складність концепції неперервної освіти, широкий спектр її ознак та строкатість їх значно ускладнюють теоретичну постановку та розв'язування багатокритеріальних оптимізаційних задач розбудови системи освіти. В принципі, зробити це можливо, залучивши, наприклад, апарат функцій чутливості та методів оптимізації, але це окрема, надзвичайно складна тема дослідження. Мабуть це і є головною причиною того, що в жодній країні поки ще не створено довшеної системи неперервної освіти, яка базувалася б на однакових принципах. І тому в кожній країні процес розвитку теорії і практики неперервної освіти має свої специфічні риси. Водночас наявні і **загальні принципи**:

1. Гнучкість і варіативність системи освіти. Наявність різноманітних й одночасно взаємопов'язаних напрямів навчання, що відповідають інтересам і можливостям різних груп населення з урахуванням віку, статі, етнічної належності, соціального стану. Повага до неповторної індивідуальності кожної людини і створення сприятливих умов для її

самореалізації та самовдосконалення, розкриття всіх її потенційних можливостей.

2. Удосконалення організації і діяльності системи загальної освіти. Чітка наступність і доступність усіх етапів загальної освіти від дошкільного виховання до закінчення повної середньої школи. Розвиток ефективної системи навчальної та професійної орієнтації в межах загальноосвітньої школи.

3. Перебудова системи професійної освіти. Узгодження діяльності професійних навчальних закладів з широкими інтересами виробництва. Створення багаторівневої системи професійної освіти, що включає як фундаментальну підготовку у стаціонарних навчальних закладах, так і різноманітні за формою й метою курси для тих, хто працює. Це дає змогу підвищити професійну компетенцію усього активного населення і перейти до соціально орієнтованої та гуманістичної системи професійної освіти.

4. Задоволення непрофесійних потреб людей. Здобуття тих чи інших науково-популярних знань, поглиблене ознайомлення з шедеврами літератури та мистецтва, освіта в галузі охорони здоров'я, сім'ї і шлюбу, залучення до спорту та ін.

5. Розвиток так званої освіти для третього віку, що має допомогти літнім людям якнайдовше зберігати своє фізичне здоров'я й інтелектуальні здібності. Важливим практичним втіленням цієї тенденції стало створення в деяких країнах університетів для людей третього віку.

6. Дедалі більше використання найновіших технологічних засобів, що значно розширює можливості для навчання й отримання різноманітної інформації на всіх етапах життєдіяльності людини.

Шляхи розв'язання завдань неперервної освіти переважно розглядаються у двох підсистемах. Одна з них вирішує проблему підготовки кадрів для введення їх у суспільне виробництво і забезпечення базової освіти: саме вона об'єднує дошкільне виховання, середню (загальну

й професійну) та вищу освіту. Для визначеності назовемо її первинною. Друга підсистема вирішує проблему модернізації професійної підготовки кадрових ресурсів, зайнятих у народному господарстві, і може бути названа додатковою освітою [3].

Література:

1. Khalina V.Yu., Smachylo V. V., Butskiy V. O., Ustilovska A. S. Formation of the newest educational paradigm under influence of global exogenous factors формирование новейшей образовательной парадигмы под влиянием глобальных экзогенных факторов. *Almanahul SWorld Issue* 2020. №4. Pp.188-192.

2. Маркозова О. О. Навчання продовж життя – необхідна передумова досягнення життєвого успіху людини. *Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»*. 2016. № 2 (29). С. 198-205.

3. Таланчук П. Навчання протягом життя – серцевина сучасного освітнього процесу. URL: <http://vnz.org.ua/statti/7038-navchannja-protjagom-zhyttja-sertsevyyna-suchasnogo-osvitnogo-protsesu-petro-talanchuk> (дата звернення: 05.11.2020).

УДК 378.1

ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

*Водолажська Т.О., к.е.н., доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

В теперішніх умовах застосування дистанційної форми навчання здобувачів вищої освіти в Українських закладах вищої освіти нагальною є проблема трансформації вищої освіти та широке використання цифрових технологій. Розповсюдження набуває сучасний термін «діджиталізація»,